

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Овай листъ излази сваке неделѣ еданпутъ. Цена му е на годину 4, на
половину 2 а на четвртъ године 1 Фор. съ поштариномъ.

Брой 10.

10. Марта.

1859.

Човѣкъ и нѣгово опредѣленіе.

(Као уводъ у Христіянску педагогію.)

(свршетакъ.)

VI.

Изъ свега досадъ реченога види се, да се правый задатакъ земаљскога живота саетои у томъ, да се заеднице съ Богомъ збогъ грѣха лишены човѣкъ, своевольно Богу обрати, да се с' Богомъ седини, и средствомъ спасителныхъ средства, кое е спаситель у своіой святой цркви оставіо, исправи. Христосъ насъ е искупио одъ клетве грѣховне, и привео на прво наше наслѣдіе, т. е. на ону идею ради кое е Богъ човѣка створио. Збогъ тога смо мы дужни спасителя нашегъ сматрати не само као образацъ подражанія найдостойнии, него и као правогъ и најболѣгъ воспитателя цѣлога рода човѣческогъ. Као што се планете около сунца окрећу, тако треба да се цѣо животъ нашъ около сунца правде, Ісуса Христа, обрѣе, с' томъ само знаменитомъ разликомъ што смо мы дужни наше најсйније сунце правде се у ближимъ круговима обилазити, да се тако напослѣдку с' њиме сединимо, и уѣмо у царство нѣгове славе. Само трвдомъ вѣромъ у распетога спасителя и сталнымъ животомъ по нѣговой најсветіой науци, кадри смо мы повратити себи подобіе божіе, кое збогъ гордости и непокорности праотеческе изгубисмо, и узвести се на *црвое блаженство*, к' коемъ насъ наше црковне

www.ubni.ru
УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
цѣлѣ и цѣлый уставъ и редъ црковный на найвисшреніи начинъ призивлю.

Задатакъ дакле христіянске педагогіе есть: дѣцу приводити к' соединеню са Христомъ, и до тога довести, да они после као одрасли и зрели люди своевольно и одъ свегъ сердца настое уподобити се Христу, и онако живити као што е онъ живіо и учіо. — Цѣль христіянске педагогіе е ова: обучаваѣмъ, навикомъ и заптомъ а особито добрымъ примѣромъ дѣцу и младиѣ упуѣивати, и утврѣивати у томе да они своевольно узевши на себе благо иго Христово, онако живе, како бы у раю изгубльно под бие божіе заслужити могли, а право начело или найглавніе правило христіянскогъ воспитанія само ово може быти: **Воспитай човѣка да буде послѣдователь Христовъ, и да увѣкъ настои нѣму се уподобити.**

О како е високо и светло овай задатакъ! Благо ономъ свакомъ човѣку кои се труди да великомъ томъ задатку по знаси своіой одговори! — Дай Боже да дође оно среѣно врѣме, кадъ ће сви учители народне школе, сви свештеници и воспитатели рода човѣческаго горе изложено начело свойски примити и по нѣму дѣлати. Начело то есть скупоцѣнный бисеръ, е' коимъ се ни едно друго по важности споредити неможе. Имамо мы Христіяни извѣстно слово и найсветію науку нашего божественногъ спасителя. Нѣга одногъ свагда се твердо и постоянно држимо, ако правога напредка у воспитанію рода човѣческаго желимо видѣти. Имамо мы идеаль найболѣга воспитателя, а тай е идеаль любовь божія, божество само, кое се у човѣческой природы и облику нама появило, и кое намъ за свагда суштый и единый образацъ воспитанія и за правацъ христіянскогъ живота служити има.

Тежня уподобити се Христу састои се у томъ да науку Христову е' чистымъ сердцемъ примамо, да духъ науке те схватити старамо се, и да по той най-

светіой науки животъ свой проводимо, покоравоући чувственостъ и страстіи наше моралной знази, коя е у нами и кою е права само и несумљива вѣра подпуно обдржати кадра.

Рећи ће можда когодъ да оно наше христіянско начело воспитанія важи само за црковно, а не за грађанско, за тѣлесно, и домаће воспитаніе. Ал' ко бы могао порећи важностъ начела нашегъ, чимъ разборито посмотри животъ спасителъвъ и уредбе свете Христове цркве. Рѣчи, чудеса и друга сва дѣла, а особито примѣръ спасителя нашегъ, очевидно насъ упућуе да тѣлесне моћи свое чувамо, негуемо и усавршуемо, да братство, и отечество свое любимо, да обшту користъ себичности своіой предпочитуемо. Да душевне и тѣлесне даре, што намъ Богъ даде, вештамо и на свою и своихъ ближнихъ користъ а на славу божію употребљамо, да власти поштуемо, и цару вѣрни будемо. — Далекo буди одъ насъ мысао, да намъ науке и вештине, што на користъ временогъ живота служе, нису нуждне: ерѣ кадъ мы умомъ напредуемо; то по нашемъ увереню све већма уважавамо образъ божіи у нами. Али смо мы притомъ подпуно увѣрени, да знаня и вештине човечіе, ако нису на темелю благочестія основане, немогу насъ привести к' правой цѣли, кое е ради човѣкъ створенъ, нити су оне у станю безъ освећеня *одъ горе* духъ нашъ савршено успокоити и постоянно благостанѣ друштву човеческомъ дати. Па збогъ тога желимо и тежимо, да сво знанѣ, сва вештина, и све што човѣкъ тѣломъ и духомъ ради, задахнуто буде духомъ благочестія, духомъ свеспасителне науке Христове; да човѣкъ свестанъ буде опредѣленія свогъ, да се увѣри да онъ ніе само за овай свѣтъ створенъ, него да е животъ нѣговъ на земљи само припреманъ за вѣчностъ, — и да човѣкъ стараюћи се о своме тѣлу незаборави свою ду-

шу; ерѣ каква е користь човѣку ако ќе и васѣ свѣтъ придобити а душу свою оштетити!

Свакидашнѣ искусство учи насѣ да се образованѣ наше неможе за нѣколико година произвести. Цѣльмъ животъ нашѣ естѣ течай воспитанія. Свакій данѣ учи се човѣкѣ чему, ил' повторавањмъ извикне веѣма оно што е знао. Не само у младости, него и за мушкога возраста, па и у самой старости дае се човѣку прилика што добро, истинно и красно научити, поправити се, и у добродѣтели напредовати. Животъ у држави, у цркви и у породици захтева одѣ свакога свогѣ члана непрестанно напредовањѣ, непрестанну тежню све веѣмѣ и веѣмѣ совершенству, и кадѣ бы тисуѣу година живили юштѣ не бы са воспитаніемѣ своимѣ готови были. Алѣ мы неѣмо у овомѣ мѣсту о томѣ обширномѣ воспитанію говорити; наша е намера само да се основно воспитаніе, т. е. воспитаніе дѣце у породици, у цркви и у школи оногѣ христіянекогѣ главногѣ начела држи. У колико се овимѣ ограниченѣмѣ губи на простору, у толико се добыа на унутренъой снаги и важности; ерѣ е свакій почетаѣкѣ найтежій, и одѣ нѣга найвеѣма зависе све добре или зле послѣдице. Првѣй упливѣ воспитанія скоро свагда рѣшава судьбу дѣтета, и дае праваѣкѣ далѣмѣ развитку и напредованю. Збогѣ тога е рекао спаситель оне важне и свете рѣчи, одѣ коихѣ духѣ свакога воспитанія треба да преза: „Тешко ономе, кои саблазни єднога одѣ овыхѣ малыхѣ“ Мат. 18. 6.

Кадѣ смо признали да е Исусѣ Христосѣ идеалѣ или узорѣ воспитательске дѣятелности уобште, то признати морамо, да ово и за воспитаніе младежи, по превосходству важити има. И за овај узрастѣ дае намѣ спаситель истинитѣй и живѣй примѣрѣ као отрокѣ одѣ дванаестѣ година. (Лук. гл. II. ст. 42). Чувство, воля и мысао младиѣа Исуса быаше у заедници с' Богомѣ. Икону дванајстольтнога спасителя, како у храму бо-

жіемъ међу книжевницима и старешинама стои, нѣи слуша и испитуе, требало бы да има свака христїанска школа. Та бы дѣци служила за евагдашню прїятну ал' и озбидьну опомену, а учителю бы безпрестанка предъ очи у срдце ставляла цѣль христїанскога воспитанїя.

Ако човѣкъ и веть у грѣху зачетъ и рођенъ, алъ е онъ, светымъ крштенѣмъ духовно препорѣженъ, получїо благодать да може творца свога познати, любити и волю нѣгову испуњавати. Светымъ крштенѣмъ добыямо мы снагу да се можемо їоштъ за дѣтїнства свога угледати на спасителя нашегъ. Воспитанїе дакле дѣтїе треба да учини, да дѣте одрасти и ояча у благочестїю, како бы кадъ изъ школе извиђе и на стазу явногъ живота ступи, могло себе не само од свїю видимых и невидимыхъ искушенїя сачувати, него їоштъ к' томе као чланъ Христове цркве одъ дана на данъ расти и с' возрастомъ тѣлеснымъ крѣпитисе и напредовати у премудрости и страху божіемъ, на славу божію и на свое душевно спасенїе.

По Келнеру израдіо В.

О школскомъ зангу.

За све, особито за учитель на школама
са више класа.

(Продуженъ и свршетакъ.)

Сбогъ ауторитета и чести ради, дужанъ е учитель старатисе, да му се деца и ванъ школе пристойно владаю, и наредбе начинити, да се зна за то;

Да свакогъ старїегъ учтиво предусретаю, да нико ништа туђе недира; да плотова и тараба, прозора, врата, и пр. некваре, да дрва некваре, да се на војке небацаю нити на нѣи пужаю; да ни свогъ ни туђегъ скота ни живине незадиркую нить драже; да се не-

вешаю мимопролазећима за кола; да се одъ сви опасни места, одъ буvara, рупа, ендека, илѣ с' путова кудъ кола иду, укланяю;

Да се скланяю с' места, где би многи люди скуплѣни били пакъ викали, псовали, или пияни свађали се, грдили и тукли;

Да се нико неигра на забранѣнимъ нити на онимъ местима, ни онако где би и како би коме на сметню пакость илѣ штету бити могли, бацаюћи се еданъ на другог лоптама било обичним или снежнимъ и пр. ил у игри викаюћи и дераюћи се, свађаюћи псоваюћи чунаюћи и тукући; или ма што непристойно говорећи илѣ радећи;

Играюћи се, нека се играю мушка с' мушкомъ, а женска с' женскомъ;

Нека се забране све игре, којима би еданъ другогъ осакатити мого, тако е: пилцика, попикъ, клисѣ, чугъ, ножанѣ и кебанѣ и бананѣ, битке са снежнимъ лоптама и пр.

Нека се забране све игре на добитъ, било на новце илѣ на дугмадъ и пр. као, ропе, гликери, карте.

Сваки учитель дужанъ е баръ оне најглавниѣ законе и обичаѣ пристойности, благогъ обичая децу научити, како се имаю свудъ и на свакомъ месту владати, ходити, стояти, седити, говорити, питати и одговарати и пр.

Има ии приучавати, да еданъ другомъ услужни буду. и у добру помажу, одъ зла одвраћаю, и да у слог и любви живе;

Да се незадиркую, непсую, несвађаю, имена неиздеваю, неругаю, непркосе, несвете,

Нека се нико неусуди макаръ што туђе нађено сакрити, затаяти, украсти, отети, али ни менати се, куповати ни продавати, узимати илѣ поклонати безъ знаня стариин;

Нека се нико неусуђуе лагати.

www.unilib.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
Нека никое дете само свој судия и одмастителъ nebude, него нека се тужи, а учитель нека свакоме праведанъ судия буде, и гдегодъ е могуће, нека гледа измиренъ с' моленъмъ за опроштенъ, загрленъмъ и полюбленъмъ, или ако ние овимъ поможево, онда с' другимъ каштигама, само не тимъ пркосе и освете илъ свађе побунити.

При дечимъ едно на друго тужбама и при измириваню а особито при деленю каштиге има учитель врло смотренъ бити, да нити невиногъ каштигуе, нитъ кривогъ опрости, нитъ лукавогъ промани.

Одъ ковакви малешни тужбица валя децу одучити, и нипошто невапустити, да се тай обичай међу ньи увуче; јошъ веѣма и валя одъ шпионлука, гласоноштва и сплеткареня чувати.

За све непристойности илъ преступљеня ванъ школе и куће, кое би до тужбе дошле, има децу каштиговати исто као да су у школи то учинили.

Каштиге су слѣдујуће: опомена на само, опемена јавно, укоръ, претња, одузеће похвалногъ писма, одузеће знака отличия, одузеће отличногъ места, и отличне службе (цензорства) отеранъ да седи на башка месту, или на средъ собе да стои, избрисанъ изъ книжице добри и валяни, уписъ у књигу неваляли, блечанъ, затворъ, изключенъ одъ игре, задаѣа више писаня рачуна илъ лекция навзустъ, телесна каштига, уписанъ хрѣаве ноте у нраве, и конечно изключенъ непоправимога изъ школе и забрана свой деци игде се с' нымъ мешати илъ дружити.

При укору и претњи ние слободно децу совати ни грдити и хулити;

За одузеће похвалногъ писма илъ знака, нужно е та завести и заслужнима и давати, на неделнимъ и месечнимъ екзаменима јавно:

Каштигомъ стояга на средъ себе, могу се свамани преступлѣня школека: као немиръ, непажня, спаванѣ и пр. каштиговати, да се остале каштиге штеде;

За избрисанѣ изъ књижице валяни, илѣ уписѣ у књижицу неваляли, нужно е те књижице увести, и савестно поступати;

Клечанѣ на кукурузу забранѣно е;

Затворъ нека нетрае дуже него $\frac{1}{2}$. илѣ 1. сатъ и то са задаѣомъ писаня, рачуна, на изуеѣ ученя, а не напуштаня, шта оѣе да раде. При затвору ние слободно школека врата закључати, да деца ни нужде ради изаѣи немогу, алѣ нека се ни у то име по авлији неиграю, нитѣ тумараю. Полазеѣи изъ затвора куѣи, има се сваки явити учителю; ако би ко утеко има биенѣ бити.

Телесна каштига остае само за упорство и югунство, за лажъ и краѣу, за бой о псовке и отично штеточинство, било у школи или ванъ школе, и за свако непочитанѣ старию.

За телесну казанѣ узима се шибица, не брутови ни штапови.

Телесну каштигу има дете на земљи лежеѣи примити, а никако другчие, и имао би е учитель своеручно давати.

Биенѣ по глави, по леѣи, по трбуу илѣ ногама и рукама, чупанѣ за кике илѣ за уши, ѣушанѣ и остало овомъ подобно забранѣно е.

Девојчице ние слободно телесно каштиговати.

Сваки учитель има настояти. да боеве, шибе и виргазе изъ свое школе изкорени. Онде е найболя дисциплина, где овогъ нетреба. Гдегодъ овогъ много треба, ту е зло, и ту е увекъ учитель самъ и едини кривацъ.

Све тужбе, било одъ деце илѣ цензора илѣ одъ други люди, и сва израживаня за преступлѣня имаю

ее после школскогъ часа примати и извршивати, да се школски часъ на ово негуби, и да се истраживања и каштиге неделе осветомъ.

Јошъ неколико задатака за рачунъ.

Наша е земля 21. милионъ миля одъ сунца далеко, а само 51. иляду миля одъ месеца, за колико е далъ сунце одъ землѣ негъ месецъ? за колико е далъ месецъ одъ сунца, кадъ е месецъ у исти онај махъ на истоку кадъ е сунце на западу?

Наша е земля 1719. миля у процепу (крозъ) широка, а месецъ само 468. миля, колико е шира земля?

Наша земля има 5.400. миля унаоколо, или на поясу; па кадъ би ко обићи хтео, и кадъ би сваки данъ по 5. миля одъ запада на истокъ илѣ противно пролазио, колико би дана ићи морао, да е обиђе?

Лети у најдуже дане рађа се сунце у 4. сата ујутру, а седа у 8. сати у вече; а зими у најкраће дане, рађа се у 8. сати ујутру, а седа у 4. после подне; колико сати обданъ сунце дуже светли и грее лети него зими? за колико сати трае зимња ладнија ноћъ дуже негъ летнија?

Гласъ грође 1050. стопа у едномъ секунду; колико е стопа далеко громъ, кадъ му се гласъ 5. секунда послѣ муњѣ чуе?

Парна кола пређу за 3. сата и $1\frac{1}{2}$. миля, колико пређу за 1. сатъ? колико пута брже иду одъ обични кола? Алѣ парна кола могу тако брзо ићи, да 10. миля у едномъ сату прођу; колико би требало дана, да обиђу целу земљу око пояса? а колико би требало да до сунца дођу, кадъ би стазе било?

Топовско таче иде 50. пута брже него најбржа парна кола; како брзо иде дакле? колико би требало топовско таче, да одлети до месеца, кадъ би могло? а колико би требало година да лети до сунца?

На желѣзници има одъ Беча до Пеште 30 1/2 миля, — до Сегедина 55 1/2. до В. Кикинде 63. до Темишвара 70 1/2 до Вршца 80 1/2. до Белецркве 84 1/2; колико е ту едно место одъ другога далеко? и за колико се сати може одъ одногъ до другогъ доћи, идући као што се обично иде 11 1/2. миля за 3. сата?

На желѣзници има одъ Беча до Градца 30. миля, до Любляне 59. до Трста 75 1/2; колико е то едно одъ другогъ далеко? А колко одъ насъ? и за колко се сати може доћи?

На желѣзници има одъ Беча до Брина 20. миля до Златногъ Прага 54. до Дрезде 79 1/2 до Берлина 109. до Хамбурга 147. колико су ту та места раздалеко? колико одъ насъ далеко? и за колко се сати може доћи?

На желѣзници плаћа се одъ милъ на 3. месту 10. крайцара ср. на 2. месту 15. кр. а на 1. месту 20. кр. шта би моро платити одъ Кикинде до Темишвара? до Вршца? шта одъ Кикинде до Сегедина? до Пеште? до Беча? до Трста? до Златногъ Прага? до Берлина седећи на 2. месту? а на трећемъ месту?

Изясненіе пѣсама и молитава

на служби пређеосвећеныхъ дарова. *)

Свѣтъ Хрїстовъ просвѣщаетъ всѣхъ. Светлость Христова обасява све. **)

Да исправитса молитка моя, ѿко кадило предъ тобою. Да исправи се молитва моя као кадило (кадъ) предъ тобомъ. Као што мирисавый димъ изъ кадюнице у висъ иде, тако да се исправи молитва наша предъ Богомъ, да буде молитва наша Богу прїятна и повольна. Кадъ ће наша молитва Богу прїятна бити?

*) За псалтирце.

**) Ове речи као блага вѣсть и утѣха; и светлость свеће којомъ тада свештеникъ благосиля замѣнюю у иъчему еванѣлію. кое се на пређеосвећеной служби обично нечита.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Имамо л' мы какавъ знакъ по комъ у себи осѣтити можемо, да е наша молитва Богу повољна и за насъ спасоносна? Знакъ е тай утѣха, радость, спокойство, оснаженѣ вољъ у добру, кое човѣкъ после молитве осеѣати мора. Кои то не осеѣа, тай се нѣ срдцемъ молю, него е само рѣчма брбляо.

Воздѣланіе рѣкъ моею жертва вечерняа. Уздизанѣ, подизанѣ руку моихъ, — да буде предѣ шобомъ, — као жертва вечерня. Подизанѣ руку, клечанѣ, склопљивѣ руку и скрштенѣ руку есу спољашњи знаци христіанскогъ богопочитанія? Пре Христа приносили су люди Богу яганьце, теоце, и раану на жертву, и то е было кодъ нѣихъ спољашній знакъ богопочитанія? Кадъ су ти спољашњи знаци богопоштованя Отцу небесномъ мили и повољни? *Вечерняя жершва*, жертва што се у вече приноси? Преждеосвѣштена служба бива само на вечерню; збогъ тога се и починѣ текъ после 11 сатій по нашемъ или после 5 сатій по источномъ часоказу. Обична литургія, на којой се антифонъ ил' „благослови душе“ пое, бива на Изобразителныма после шестогъ богослужебногъ часа. У кое дане бива светогъ Василиѣ служба на вечерню? На великій четвртакъ, велику суботу; на Бадный и зимный крстовъ данъ ако ти дани нису у суботу ил' у неделю. Дакле све у постне дане. — Пое л' се онда благослови душе? — Може л' быти кадгодъ Златоустава литургія на вечерню и са господи возвахъ? Само на Благовести кадъ ове падаю у ускршній постъ (ванъ суботе и неделѣ), и ако су Благовести на великій петакъ. —

Господи возвахъ кз тебѣ. Господе звахъ к' теби, викахъ к' теби, молихъ се к' теби.

Услыши ма. Услыше ме, саслушай ме.

Вонми гласъ моленія моего, вегда воззвати ми кз тебѣ. Внимаи (пази, мотри) гласу моленя моего,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

када звати *будемъ* к' теби. Молитву нашу само ће онда благій Богъ саслушати и примити ако ю одъ срдца приносимо, и ако се после молитве постарамо болѣи люди постати. Онай, кои се брзоплетно, безъ пажљивости, безъ смисла и безъ срдца, само устна и взикомъ Богу моли, наликъ е на звечку и добошь, а молитва нѣгова нѣе молитва, него е руганъ Богу, злоупотребленъ имена Божіега. Противъ кое заповѣди Божіе такавъ лицемѣрный и богохулный Християнинъ грѣши?

Положи Господи храненіе устѣмъ моимъ. Положи, постави госпoде охраненъ, чуванъ, стражу устима мeима.

и двѣрь ѡгражденіа ѡ устнахъ моихъ, постави госпoде двѣри ограженя около устана' моихъ. Дай Боже да я увѣкъ имамъ стражу и врата одъ заграде на моимъ устнама, да ми уста неизговоре штогодъ неваляло, злобно, пакостно? Како грѣши онай, кои говори противъ Бога, противъ свете цркве, ил' противъ людій? Коя Божія заповѣдъ забранюе оговарати, лажно сведочити, а коя забранюе клети се, псовати? — Чувай езикъ; выше е людій одъ езика пало, него одъ мача? Кои ми зна ону молитвицу, гдѣ се молимо да намъ Богъ неда узалудъ бесѣдити, пустословити ил' празнословити. Види: Господи и Владико живота моего. —

Не уклони сердце мое кз словеса лѣкавствіа, неуклони, — *ненаклони, неурави,* — сердце мое у слова, — *у речи* — лукавства, невалялства. Не дай да сердце мое буде неваляло.

непшекати кини ѡ грѣсѣхъ, не смышляти извиненя за грѣхе, нетражити изговора у грѣху. Не дай Боже, да я тако неваляо будемъ, да ми се веѣъ чини да нисамъ зло учинію, кадъ грѣшимъ.

Прошеніє за оне, кои се ка просвѣщенію спремаю. *)

Єльци ко просвѣщенію приступите. Помолитеса иже ко просвѣщенію. Кои сте ка просвѣщенію, кои се pripravляте да примите свето крщенѣ приступите. Помолите се, кои сте ка просвѣщенію. Предъ овимъ позивомъ веѣ су оглашени и покайници изъ цркви изишли были, садъ се дакле починѣ молитва за оне кои се веѣ спремаю да се крсте.

Вѣрній ш иже ко скатомъ крщенію готовашейса братїи Господу помолимса. Вѣрни т. в. крштени, к' светомъ крщенію готовеѣу се, спремаюѣу се браѣу, господу помолимо се.

Ако да Господъ Богъ нашъ утвердитъ ихъ и укрѣпитъ. *Помолимо се господу*, да господъ Богъ нашъ утврди ихъ и укрепи. Да Богъ те люде, кои хоѣе да се крсте и да постану чланови царства Божїегъ, утврди у исповеданю, признаваню свете вѣре Христове, и да ихъ укрепї, оснажи, ояча, да могу добродѣтельно живити, грѣха се чувати и нѣга побѣђивати, и да постану тако снажни у вѣри, да, ако нужде буде, препогину него Христа изневѣре. — Крѣпость или ячина духовна ил' сталность и постоянство у вѣри чїи е даръ? Кажи ми све по реду даре духа светого? Средствомъ кое тайне примамо мы даре духа светого? Кадъ се света тайна миропомазанїя дѣци дае? Разликуйте дѣцо ову свету тайну одъ елеосвященїя ил' свештаня масла, што се болестницима дае, и одъ простогъ помазанїя улѣмъ на ютреню, што означава радость и утѣху духовну и милость Божїю ил' онога светца, кои се слави. Шта каже свештеникъ, кадъ дѣте св. миромъ помазуе? Єли и оно миро што с' нїимъ

*) Ово се прошеніє чита одъ средности, па до велике среде, и то после прошенїя за оглашене. Обичай е быо на Лазареву и на велику субототу крштавати оглашене, па збогъ тога се у другой половини поста ове красне молитве читаху, да бы за крщенѣмъ тежећи оглашеници, іоштъ веѣма се спремили и духовно сазидавали. Просвѣщеніє значи крщенѣ. Зато е и неделя предъ и по просвѣщенію.

предъ светимъ крштенѣмъ свештеникъ дѣте маже? Нїе, него се то освеѣено улѣ зове *елей радованїя*, и значи, да онай кои жели быти христїяниномъ треба да се окане грѣха, да као умре грѣху, и немисли выше на грѣхъ.

(Продужиће се.)

Свесердна покорность старіима.

„Исѣсз вѣ повинѣа са има.“ (Іосифу и Марїи:) Светый евангелистъ Лука укратко описуюћи младость Іесусову, забилѣжїо е те рѣчи, да намъ покаже коя е найвећа дѣтїя врлина. И заиста е покорность основа благочестивога, а и грађанскога живота. Безъ покорности нема правога воспитанїя, па онда ни добродѣтели, ни среће, ни човѣчества. Ту дакле главну врлину, гледаюћи у икону спасителѣву, и воспитаваяћи се у духу православїя, треба да пре свега у нашој школи дѣца задобью, пакъ е већ са самымъ тымъ положенъ темель срећи нѣиховой.

Радо бавленѣ у храму божїемъ.

„Не вѣсте ли ако кз тѣхъ, ѣже отца моего, до-стоитъ ми быти.“ Воспитатели и учителя треба да дѣцу у духу благочестїя воспитаю, да чувство по-божности зарана пробуде, однегую и оснаже у млађаномъ срдцу нѣиховомъ. Молитва е полеть душе са землѣ на небо, траженѣ онога што е горе, чезня за онымъ, когъ тѣлеснымъ очима видити неможемо. Служба божїя, и дивни обреди православне цркве есу найболя средства за религиозно образованѣ душе и срдца дѣтїега. Употребите дакле учителя ово свето средство, кое вамъ мати црква предлагае, и учините да црква и школа буду мѣста, у коя ће дѣте радо долазити, и гдѣ ће се радо бавити питаюћи се духовномъ манномъ благодати божїе.

Напредованѣ у мудрости и добродѣтели.

„Иисъсъ преспѣваше премѣдростію и возрастомъ и благодатию у Бога и челоуѣкъ.“ Дѣте треба е' годинама да напредуе у познаванію и любленію Бога, и у свима врлинама. На то тежи христіянско воспитаніе. Нека се дакле труди и свакій нашъ учитель кодъ свое дѣце произвести то напредованѣ, па ће онда ученици нѣгови напредовати и у милости кодъ Бога и кодъ людій.

Учителѣи, воспитателѣи млађаногъ нараштая србскогъ, примите к' ерду златне рѣчи ове светогъ евангелія и употребите ихъ на користь свое дѣчице. Сматрайте побожно икону преблагогъ спасителя, кою ће вамъ обштине по царској заповѣсти набавити, учите и дѣцу да побожно и разумно сматраю ту свету икону, па ће господъ благословити труде ваше, и изъ школе ваше произићи ће вретни и ваљни чланови свете православне цркве, и православногъ рода србскогъ!

В.

Змиинъ ренъ.

Бияше една змия; и нѣзинъ ренъ иѣаше увекъ лепо за главомъ и пролазаше свудъ сретно; алъ наедаредъ се побуни противу главе и рекне: „садъ ми е доста твои неправди; вучешъ ме за собомъ као оногъ последнѣгъ роба и сужня; свуда си ти напредъ, а довека я ватрагъ; то ние право; заръ нисамъ и я удъ тела као што си и ти; зашто неби и я едаредъ преднячио и тело водио; у чему си ти боля и мудрия одъ мене?“

Глава му одговори: „иди будало, како ћешъ ти преднячити, кадъ ни очію немашъ, да опасности видишъ, ни ува да чуешъ, ни разума, да іой се уклонишъ; заръ нечинимъ я то све на твое добро?“

„Да на мое добро — оденори репъ — тако сви господари говоре; алъ я нећу више да слушамъ, већ оћу одсада да идемъ, куда се мени прокте.“

Глава одговори; „добро, некъ буде и тако, айде дакле вода, а я ћу за тобомъ.“

Репъ пође предначити, и одма изъ они стопа наије на глибъ, и ували се, и едва се са крвавомъ мукомъ змия опрости, и тако сва каона изађе, да е нико више ни познати немогаше.

Мало за тимъ улегне у некъ триъ, и штогодъ већма радише да се курталише, све се већма одираше и люти рана допаде, и била би пропала, да се ние глава понудила, те се напољ извуку и спасу.

Будали репу небияше ни то доволно; онъ остаде при свомъ јогунству, и пође далъ, и садъ на живо углѣвлъ наије. Одма оногъ часа стане ватра жећи, и змия се стане савияти одъ люти болована ватри прштећи, и докъ рецъ одъ јогунства одпусти и главу у помоћъ позва, бияше већ доцкан, жестока ватра бияше већ све благородние уде спржила, и сви мораше пропасти.

Гдегодъ се глава приволе оно чинити што репови слуге оће, ту е пропаст оногъ часа готова. Тешко ногама подъ лудомъ главомъ.

Єленъ и мува.

Єдна мува падне єлену на рогъ и рекне: ако сам ти тешка, реци искрено, не таи.

Где — рече єленъ — драга моя, заръ си и ти на свету жива!

Тако се многомъ дерану деси, који се прави да нешто вете.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Овај листъ излази сваке недељѣ еданипутъ. Цена му е на годину 4, на половину 2 а на четвртъ године 1 фор. съ поштариномъ.

Брой 11.

17. Марта.

1859.

Народный учитель и нѣгово владанѣ.

Подъ именемъ народногъ учителя разумѣвамо мы човѣка, кои христіанску дѣцу воспитава и учи ономе што е свакомъ човѣку као христіану и грађанину знати и чинити нуждно.

Осведочена е истина, да учитель своіомъ цѣлоушномъ личношћу, своіомъ важношћу и достоинствомъ свогъ моралногъ характера веѣма воспитава дѣцу него своимъ предаванѣмъ. Да а' е учитель задатакъ свой рѣшио дозволяемо, кадъ се увѣримо, да се нѣговъ начинъ живота подпуно слаже са онымъ наукама, кое су прописане, да се у школи предаю. Ништа тако невоспитава дѣте као примѣръ доброга и ваљногъ учителя. Ако е учитель такавъ, то му нѣе нужно да се и изабране тражити, да дѣцу с' нѣима као обчара и добродѣтели научи, ерѣ е веѣ самъ животъ нѣговъ сунце, кое обасява и огрева стазу животога дѣчѣга, кое животворну снагу улива у душу нѣихову.

Люто се вара свака оная учитель, кои мысли, да е онъ за дѣцу и нѣихово воспитаніе само долге подговоромъ, долге е у школи, и кои држя, да е дужности своіой веѣмъ задоста учинію, ако часове школске точно обдржава, и ако се само докъ е у школи и предъ децомъ добро влада. Цѣлый животъ учительъ у кући и изванъ куће, међу дѣцомъ, међу людама, на и на само, мора быти образаць сваке добродѣ-

УЧИТЕЛСКИ ТЕКСТОВИ
 www.dukunja.rs
 тельи, да би се на нѣга и дѣца и люди угледати и одъ нѣга за себе примѣръ учити могли. Добро влада- нѣ и примѣранъ животъ учителѣвъ снажнѣе дѣйствуе на срдце ученика, него рѣчи кое онъ говори, него предмети кое онъ предае, него знаня и вештине што дѣца кодъ нѣга науче. Тешко учителю, о коега вла- даню люди главомъ машу, и о коме се рѣваго говори у до- машнѣимъ круговима. Тешко учителю, коме родители немогу да отдаю оно право ердчано поштованѣ, кое е плодъ богоугодна живота, и кое се неда заповешѣу наложити, него се само пожертвованѣмъ, строгошѣу према себи самомъ и огрицанѣмъ себе самога заслу- жити може. Доклегодъ nebude кадаръ учитель такво истинито и право поштованѣ кодъ родителя себи за- служити; дотле ќе дѣца еднако према нѣму ладна би- ти, и дотле нѣгови савѣти и опомене немогу проник- нути у срдце дѣчив и уродити тамо онымъ плодомъ, кои има врѣдности и овдѣ на земљи и тамо горе на небу.

Учитель дакле треба да е образацъ добрыхъ дѣ- ла, и богоугодногъ християнекогъ живота. Башъ збогъ тога и носи онъ на себи име народногъ учителя, што у народу и е' народомъ заедно живи; што се народъ на нѣга угледа, што се изъ нѣговогъ живота учи до- бродѣтели, и што свое наймилѣе благо предрагу свою дѣчицу нѣговой нѣги повѣрава. Али башъ збогъ тога брои народъ учителя међу свое чланове, пази на нѣга и мотри га оштримъ окомъ веѣма него икога другогъ захтѣваюѣи одъ нѣга е' пунымъ правомъ, да светомъ позиву свомъ точно и подпуно одговара. Чимъ се увѣ- ри народъ да учитель нѣговъ нетвори као што гово- ри и као што му се пристои; то одма упозна онъ у учителю свомъ наемника кои на саблзанъ служи.

Ни на кога немотри народъ тако, и никога тако строго непресуѣуе као учителя и свештеника; еръ му

www.vivshina.org.ua
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 Црква предъ очи ставля образацъ, какви треба да буду духовни пастири и учители. Нека дакле нитко незамѣра побожною народу нашемъ ту такую строгу пресуду сврху владаня свештеничкогъ и учительскогъ. Камо ереѣа да се одъ стране дотичныхъ властей юшт веѣма мотри и назн на владанѣ людій, коима су та два найсветія званія повѣрена, пакъ бы онда много више добра у народу нашемъ было. А онимъ учителяма коима е неправо, што народъ свакій коракъ нѣхов е' бодрим оком прати, савѣтуемо мека се држи оныхъ апостолекихъ рѣчій: "Образи быкайте стаду," пакъ ихъ сигурно одъ критике народне неће глава заболѣти, него ће се она преокренути у поштованѣ, у славу, хвалу, благодарность.

Туга мора заиста обузети срдце свакогъ поште-ногъ човѣка, кадъ види, да они, кое онъ знае трудъ свогъ рани и издржава, и кои су поставлѣни, да буду свѣтила оныма што су у тами, нису онакови, какви бы требало да буду. Кадъ се изъ нѣховихъ дѣла' увѣри, да они газе светиню одъ праотаца' наслѣ-ђену, да добро уче, а зло раде, или, као што се на жалость кодъ насъ догађа, да никако и неуче, него само общтински лебъ забадава еду. Такови су учители наслѣдници оныхъ Фарисея', кое спаситель изблича-ваше, такови нитъ ће кадгодъ правога поштованя кодъ народа имаги, ни ти ће народу одъ користи быти.

Изъ досада реченога заключаемо, да е учитель нашъ пре свега дужанъ старати се да праву любовъ и искрено повѣренѣ православногъ ербекогъ народа у својой общтини придобіе своимъ добродѣтельнымъ и богоугоднымъ животомъ, испуниванѣмъ своихъ дуж-ностей у цркви и у школи и топломъ и поузданомъ вѣрношћу према светой православној цркви, према за-повѣдима, обредима и преданіяма нѣнымъ. Само тако

моћи ће њиме посѣяно сѣме добродѣтели сторичне
 плоде принети, само тако моћи ће онъ високомъ и
 светомъ позиву свомъ достойно одговорити и заслу-
 жити оно мѣсто кое в Богъ вѣрнымъ своимъ у своме
 небесномъ царству приуготовіо. В.

Частный крестъ Христовъ.

Прошло е было веѣкъ скоро пуна три столеѣа одъ
 оногъ дана, како е Спаситель нашъ Исусъ Христосъ
 на кресту раснетъ быо, и родъ човѣческой одъ клетве
 Адамове спасао. У свима познатымъ краєвима свѣта
 было е много, врло много людій, кои у Христа вѣ-
 роваху, и по нѣговой светой науци владаху се. Истина
 да е за цѣло то време вѣрно стадо христово много
 премного страдати морало; ерь су цареви римски,
 кои свѣтомъ владаху, у десетъ пута люта гоненія на
 цркву наводили, и све оне кои се нехтѣдоше Христа
 одреѣи, мачу, огню и дивльимъ звѣровима на разтр-
 занѣ предавали: но присвемъ томъ брой христіяна одъ
 дана на данъ множио се, и свакій мученикъ постоян-
 ствомъ своимъ у вѣри доводио е до удивленя свое му-
 читель тако, да су млоги одъ овыхъ вѣру христову
 попримали были. После десетогъ найстрашнѣегъ гоне-
 нія, кое се догоди е концемъ треѣгега столеѣа за вла-
 де цара Діоклетіана, брой се христіяна ообито у ис-
 точномъ делу царства знаменито умножи. Не само међу
 простотомъ, него и у войсци, па и у самимъ вышимъ
 званіяма было е много явныхъ и тайныхъ послѣдова-
 теля христовыхъ. У то доба владаху у римскомъ цар-
 ству два императора: Максентіе на западу, и Констан-
 тияъ на истоку. Првый е быо непріятель вѣре хри-
 стове, а другій е христіяне браніо и закланяо. — По
 свой прилици изъ тога узрока њи се двоица зарате.
 Константинъ пре него што поѣе с' войскомъ на су-

www.УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 парника свога, помоли се Богу небесномъ, да му даде побѣду, и гле, башъ у по подне опази онъ на небу крестъ, кои се блисташе као сунце, и учини му се као да чув гласъ с' неба: „овымъ побѣђуй! Небесно то появленѣ силно потресе душу Константинову; одма сутра данъ даде онъ одъ злата саковати великій крестъ, и заповѣди да се крестъ тай предъ войскомъ узвишенъ носи. Максентіе силомъ частнога креста побѣђенъ почне бѣгати, и кадъ преко нѣке рѣке преѣи хтѣде, сруши се подъ нѣмъ мостъ, и онъ с' войскомъ своіомъ утопи се у той рѣци, кано нѣгда Фараонъ у црвеномъ мору. После ове побѣде Константинъ с' великомъ свечаношћу уђе у Римъ, захвали Богу, и постане христіаниномъ, а христіянскій законъ постане одъ тада господствующимъ у цѣломъ царству римскомъ.

Мати Константинова царица Елена, прими такође вѣру христову. Она изъ побожности зажели видити свету земљу, у којой е спаситель свѣта живіо, и гдѣ е чудеса творіо. Зато с' пратньомъ и силнымъ благомъ оправи се напутъ у Палестину, и дође у Іерусалимъ. Патриархъ ерусалимскій Макаріе дочекаю с' пристойном почашћу. Царица запыта за мѣсто гдѣ е гроб Христовъ. На томе мѣсту стаяше тада язическій храмъ богинѣ Венере подигнутъ іошть одъ цара Адріана. Елена то скриво и нечастиво капиште даде срушити, и одма заповѣди да се ту надъ гробомъ Іисусовымъ црква у славу воскресенія спасительвогъ подигне. Побожна царица зажели дознаги гдѣ се налази частный крестъ, на коме е господъ Іисусъ расцетъ быо. Ал' іой то христіани незнадоше казати. Она садъ позове к' себи старешине еврейске, и стане имъ с' мукама претити, аво іой неузхтѣду право казати, гдѣ е крестъ христовъ. Старый нѣкій Еврей по имену Юда, за кога сви други рекоше да зна мѣсто гдѣ е крестъ Іисусевъ законанъ, силомъ принуђенъ, покаже царици то мѣсто, кое е было не-

далеко одъ гроба господиѣгъ и мѣста Лобногъ на коме спаситель распеть быяше. Ту беше навалѣно силно каменѣ, кое кадъ се разкопа, наѣу се три дрвена креста. Алъ се нѣе знало, кои е одъ та три частный креть. Башъ у тай махъ прнесу туда мртву дѣвойку. Патріархъ заповѣди носіоцима да стану и да дѣвойку положи редомъ на крестове. То буде учинѣно, и када ю на креть христовъ положише, она доѣе къ себи и оживи силомъ частнога и животвореѣгъ креста господиѣгъ, и по томе се дозна кои е правый креть Христовъ. Патріархъ Макаріе унесе частный креть у велику цркву ерусалимску и држаше га уздигнутогъ на амвону, те га сви люди кои ту бѣху могше видети, и сви му се кланяху говореѣи: Господи помилуй! —

Многи Евреи у Іерусалиму и у околни нѣговой приме тада вѣру христову, а меѣу нѣима быо е првый стараць Юда, кои у светомъ крштеню добые име Кирякъ, и доцніе постане патріархомъ іерусалимскимъ.

Осимъ великолѣпне цркве надъ гробомъ господнимъ, и друге на Голготи, даде царица Елена сазидати цркву, надъ гробомъ майке божіе у врту Гетсимани; такоѣе врло лѣпу цркву у Витлеему на мѣсту гдѣ се Христосъ родіо, и многе друге цркве в часовне дала е сазидати побожна царица, означивши чрезъ свете те задужбине она мѣста на коима су се по предавію найзнаменити догаѣан изъ живота спасительвогъ сбыли.

Царъ Константинъ заповѣди те се год. 325 евуни 318 светыхъ отаца у граду Никеи у малой Азії, и ту на првомъ вселенскомъ сабору у редъ доведоме дѣла црквена, и саставише символъ вѣре до осмога члена. У то доба пренесе царъ столицу царску изъ Рима у градъ Византію, коега христіанске владике по свршетку никейскога собора о свете, а царъ га по своме

имену назове градомъ Константиновымъ, или Константинополемъ. За знакъ побѣде христіанства надъ незнабожствомъ подигне царъ Константинъ у Цариграду и по други мѣсти велике крестове, а на свакомъ даде написати ове рѣчи :

Іс. Хс.

НІ КА.

а то значи Исусъ Христосъ кои бобѣуе. —

Света наша православна црква празнуе 1 августа споменъ изнашашѣа частнога креста, и тај данъ свети се водица, а народъ се благосиля новимъ босилькомъ*). — 14огъ септембра прославля се свечано уздигнуће частнога креста, и тај данъ подиже свештеникъ частный крестъ одъ доле, као изъ вѣдара землѣ горе, и благосиля насъ, а мы поємо Господи помилуй. Зашто? — Трећій празникъ у славу частнога креста држи се у недѣљу крестопоклонѣну, која пада у средъ великогъ поста, и тада као на крестовъ данъ кланямо се частноме кресту поюћи: Крестъ твоємъ покланяемса Владико, и сватое воскресеніе твое славимз.

Осимъ тога у почетку сваке молитве крстимо се мы, т. е. правимо на тѣлу нашемъ знакъ частнога креста; крстимо, по побожномъ обичаю народа нашегъ, мѣсто, гдѣ хоѣмо да легнемо санакъ боравити, и сваке среде и петка поштуюћи частный крестъ молимо се Богу, да даде побѣду нашемъ цару, и да частнымъ крестомъ своимъ сачува државу нашу, и зато поємо овако :

Спаси Господе люде твоє, и благослови наслѣдіє твоє, побѣде цару нашемъ Францу Іосифу I. надъ противницима даруюћи, и крестомъ твоимъ хранећи твою државу. (Жителство значи србски држава. Der Staat).

В.

*) Босилякъ, или правилніє василякъ, име е добыю одъ великогъ Василия, кои га е, као што се мисли, први употреблявао кодъ свете водице.

Изясненіе пѣсама и молитава

(Продуженъ.)

Проскѣтитъ ихъ проскѣщеніемъ разума. Да Господь Богъ просветли, обаяя ныи т. е. оне, кои хоће да се крете, просвѣтомъ разума. У старо време су одрасли люди крштавали се, они су морали найпре с' вѣромъ Христовомъ упознати се, изучити катихискеъ. Тако бива и садъ, кадъ кои Евреинъ, Турчинъ ил' незнабожацъ у нашъ законъ прелази. Ал' ово што се за ныи говорило важи садъ за сву крштену християнску дѣцу. Дѣца дакле мораю ићи у школу и у цркву, Богу се молити, пазити, слушати и учити, па ће онда текъ осетити у себи, благодать и милость светога Духа, и дари духа светогъ изобилно ће се на такову добру дѣцу излити. — Изброй ми садъ плоде дарова светога Духа?

Сподобитъ ихъ во время благоподобно бани пакибытіа, оставленія грѣховъ и одежды нетлѣніа. Да господь Богъ сподоби ныи, т. е. те, што ће се кретити, банъ, купке на новорођеня, оставленя грѣхова, и одежде нетлѣніа, непропадливости. Коя є то баня или купка на новорођеня, ил' обновленя, новогъ биѣа, новогъ живота духовногъ? Шта мы у светомъ крштеню добывамо? Кои насъ членъ вѣре томе учи? *Одежда непропадливости*, у кою се мы духовно после светогъ крштеня облачимо, єсть она милость Божія, по којой мы, ако само хоћемо, можемо невини, незлобни, честити и спасени бити. Ту свету одежду брижљиво чувайте драги мои, и кадъ годъ покрай оногъ светога мѣста, гдѣ сте се крестили, покрай крестонице проѣдете, помолите се у духу Богу, да вамъ допусти сачувати одежду непропадливости. Шта значи бѣла крзница или кретница, у кою се дѣте после крштеня облачи? Значи *ту одежду нетлѣніа*, кою смо дужни

до гроба чувати у духу често повтаравајући она обе-
 бавља, што их пре крштења чрезъ нашега кума Богу
 дадосмо. Дужни смо бегати одъ грѣха, клонити се одъ
 зла, и сдружити се Христу, вѣровати га и по Нѣго-
 вой святой науци живити. Кое рѣчи означую та о-
 дрѣцаня и обебавља? И крзницу валяло бы чисто и
 побожно чувати, да се гледајући е докгодъ живимо,
 себати можемо оне духовне одежде нетлѣнїя.*)

Породитъ ихъ водою и дѣхомъ, да господъ Богъ
 породи ныи водомъ и духомъ. Да сподоби ту браћу
 нашу, да се на ново роде водомъ и духомъ. Кое е
 то рођенѣ водомъ и духомъ? Чимъ се дѣца крсте?
 У чїе име? Тко е дужанъ дѣте обучити у вѣри Хри-
 стовой и навикнути на добродѣтелианъ и богоугоданъ жи-
 вотъ? Родители, кумъ, свештеникъ и учитель. А дѣ-
 те опетъ треба да поштуе, и слуша родителѣ, кума,
 свештенике и учителѣ, еръ они га на добаръ путь
 изводе, а нима Богъ заповѣда да тако чїне.

Дарѣтъ имъ сокершенїе вѣры, да имъ Богъ да-
 руе савршенѣ вѣре, да они вѣрую Бога и живе по той
 вѣри. Читай *Вѣрую*. — Е ли доста само вѣровати?
 Да шта смо јошъ дужни чинити?

Соединитъ ихъ сватомъ своємъ избраномъ стадѣ,
 Да господъ Богъ саедини ныи светоме своєме избра-
 номе стаду. Они люди, кои су добри христїяни, сачи-
 няваю избрано стадо Христово, а пастиръ поглаваръ
 тогъ стада естъ самъ Христосъ спаситель.

Спаси, помили, застѣпи и сохрани ихъ Боже
 ткоєю благодатїю. Спаси — избави — помилуй, за-
 клони, сахрани ныихъ Боже твоїомъ благодатїю, тво-
 їомъ милостїю.

*) Найстарїимъ ѣацїма народне школе нужно е све то казати: ер
 ако ту неауче, а дагдѣ не. Узроциемарности имртвила религїоз-
 ногъ кодъ богати и отмѣнїи Србаля я налазимъ у той окол-
 ности, што непознаю нашу православну цркву, нѣне символе и
 обреде. Свештеници и учителя, казуйте, толкуйте, учите, па
 не духовно оживити добри нашъ народъ!

Иже ко просвѣщенію главы ваша Господеви приклоните, Кои ка просвѣщенію *сиремаше се*, главе ваше господу приклоните. Зашто тада мы приклонямо главе? зато што свештеникъ у то доба полагамо молитву чита, а и мы треба да се тада у духу Богу помолимо, да насъ учиви достойнима свое милости и да намъ даруе свака добра.

Возгласъ. Иже ты еси просвѣщеніе наше, Ерѣ си ты просвѣщенѣ наше. Зато се молимо Богу да насъ просвѣти, ерѣ е онѣ наше просвѣщенѣ; Онѣ насъ в-данѣ просветити може.

И тебѣ славу косилаемъ отцѣ и сынѣ и свѣтому дѣхѣ. И теби славу шалѣмо, теби славу приносимо, отцу и сыну и свѣтому духу. На кои празникѣ мы особито слаavimo свету троицу? Зашто се зове тай празникѣ богоявленѣ? Гдѣ има икона св. троице? Зашто се св. духъ у виду голуба молуе? У каквомѣ се іоштѣ виду появио свѣтый духъ? Како се духови іошт другчіе зову? Кои одѣ васѣ неделѣомѣ пре другогѣ звона на ютренѣ дође, тай ќе чути врло лѣпу одну духовну пѣсню кою свештеници ил' свештеникъ са учителѣмѣ на полуноћници пов? Кои ми зна ту пѣсню? И та е пѣсна у славу триединога божества.

Нынѣ, садѣ и прысно, и свагда, и во вѣки вѣковъ, у вѣкове и крозѣ све вѣкове, славе и славитче добри люди Бога.

Пѣсна о великомѣ входу.

Нынѣ силы небесныя съ нами невидимѣ слѣжатъ. Сада силе небесне е' нама невидимо служе. Кое су то силе небесне? Христу спасителю, коме се мы у виду свѣтыхѣ тайна кланямо, служе и сви анѣли? Каква сте іоштѣ чули имена анѣлскихѣ сила? Се бо гѣодитъ царъ славы. Зашто служе е' нама анѣли? Ербо гле уходи, улази царъ славе. Тко е тай царъ славе, царъ

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.надъ в свима царевима. Дѣвице! у ускршнѣи постъ суботомъ иль неделомъ на служби стави свештеникъ освеженый агнецъ напоенъ с' крвлю христовомъ, и то се зову преждеосвештени дари. Дари ти носе се с' трапезе на жертвеникъ *) кадъ се пое господи возвахъ, и мы се тада нѣма кланямо. Садъ опеть с' побожномъ свечаношѣу преноси се света тайна са жертвеника на частну трапезу, а мы тада дужни смо колѣна приклонити а главу чакъ до землѣ спустити за знакъ да самомъ Иисусу Христу, кои е у светой тайни, поштованъ и кланянъ одаемо. Бы л' требало и на обичной литургіи о великомъ входу тако до землѣ кланити се? Нетреба, еръ онда се преносе само приуготовлѣни частни дари да се свете; него кадъ се пое, теке поемъ и частный дари освежуютъ, онда треба тако кланяти се.

Се жертва тайнаа совершена дорносится. Гле, ето, жертва тайна савршена свечано обносѣ се. **) О достойну кадъ звонце звони и свештеници метавишу, освежуетъ се лебъ и вино и постае само сущте тѣло и крвь христова. А они свети дари кои се на прежеосвешеной носе, вежъ су пре тога на обичной служби освежени и тайна е за то вежъ савршена. Збогъ тога смо дужни предъ нѣомъ на колѣна пасти и кланяти се. Вѣромъ и любовію приступимъ. Вѣромъ и любовію приступимо к' тымъ светымъ тайнама и причестимо ихъ се, примимо ихъ у себе. Кадъ насъ іоштъ позива свештеникъ иль діаконъ да страхомъ божимъ и вѣромъ приступимо ко светой тайни? Ё ли доста само вѣровати? У чему се састои любовъ? Како смо мы Бога любити дужни, а како ближнѣга. Кое су двѣ главне

*) У бачкой епархи то бива о трежемъ антифону на катизми.

**) У Србулама стои дароносит се, кое бы значало носѣ се тайна жертва у виду частныхъ дарова; дорносими значи на колѣнама носити, а то же режъ побѣдоносено, свечано носити.

заповѣди любви, што намъ ихъ спаситель деде? Тко е нашъ ближній? — Приповѣди притчу о милости-вомъ Самарянину!

Да причастници жизни вѣчнаы бѣдемъ. Да причастници жизни, жиѣа, живота вѣчнаго будемо. Да добиемо део у животу вѣчномъ. У старо време причешѣваху се християни на свакој служби. А колико се пута садъ причешѣую? Шта добыа онай кои се причешѣуе? Хоѣе ли свакій онай кои се причести, добыти део у царству небесномъ? Шта смо дакле дужни сами е' собомъ чинити пре него што пристуимо к' светом причешѣу? Како се треба владати пошто смо се исповѣдили, покаяли и причестили?

Аллилѣя. Хвалите Бога, явио се Богъ.

(Продужиѣе се.)

Светый Фока вртаръ.

(види прологъ месеца септембра, дне 22).

У оно време кадъ су римски цареви и нѣихови намѣстници цркву Христову десетый и послѣдній путь најжешѣе гонити почели, живио е у граду Синопѣ кодъ црнога мора нѣкій побожанъ християнинъ по имену Фока. Онъ е имао не далеко одъ града, башъ украй пута еданъ красно уреѣеный вртъ, когъ обраѣуюѣи раню е себе, и бѣдне по могуѣству угледао. Свѣтаость еванѣлске истине, — кою богатирци тога времена непознаваху, — ярко обаяваше умъ и срдце овога трудолюбивогъ мужа; онъ е живио просто, тихо и безмолвно Бога молеѣи, по васъ данъ радеѣи и дѣла милости чинеѣи. Одъ своихъ уста укрдаюѣи, подмиривао е онъ тѣлесне потребе оныхъ, кои су јоштъ сиромашнѣи одъ нѣга ил' стари на немоѣни были. Нѣгова низка алъ чиста куѣица баше свакомъ путнику и странцу отворена, свакій е ту преноѣиште добыо, и

внито. Изъ нѣ гладанъ и безъ доброгъ савѣта изи-
шао нѣ.

Намѣтникъ царскій у той области прочуе да е
Фока Христовъ ученикъ, па пошлѣ своя два слуге, да
га траже и чимъ га нађу безъ свакогъ испита и суда
да га убию. Слуге упуте се граду Синопи и башъ по-
врай врта Фокиногъ. Овай е радіо у врту поюћи пѣ-
сму у славу Божию. Весело поздрави онъ стране,
сврати ихъ у свою кућицу и почаста наибольшимъ во-
земъ, па како е већ сумракъ се хватео, понуди ихъ
да кодъ нѣга преко ноћ остану. Служителъима мило
буде, што ихъ е овај непознатый човѣкъ тако лѣпо
и свесердно приміо и дочекао; они се упусти е' дома-
ѣиномъ у разговоръ, и на пытанѣ нѣгово тко су и
куда иду, одговоре, да траже христіянина Фоку, когъ
по заповѣсти царскогъ намѣтника мораю убити. Юштъ
га замоле, да имъ каже гдѣ тай Фока живи и како
изгледа, да га лакше наћи и позвати могу.

Домаѣинъ имъ одговори, да онъ тога христія-
нина тако добро познае, као самога себе, и обећа се
да ће ихъ сутра к' нѣму одвести, придодавши да они
до зоре мирно и безбрижно спавати могу.

Фока проведе већій део ноћи у молитви, кренећи
себе за предстоећій подвигъ смртный. Зоромъ у ютру
ископа себи у врту гробъ, и кадъ се слуге намѣтни-
кове пробуде, изиђе предъ нѣи слободно и с' ведрымъ
лицемъ па имъ рекне: Христовъ слуга Фока, кога вы
тражите, ту е и вы га можете овај часъ лако ухва-
тити. Служителъи се томе яко обрадују, и запытаю
гдѣ е тай несрећникъ!

Ево га; онъ предъ вама стои, дрзновено одговори
домаѣинъ. Я самъ Фока, кога вы тражите. Чините као
што вамъ е заповеђено!

Служителъи се ужасну такой ячини духа, и не-
могеше задуго дићи руку на онога, кои ихъ угости,

когда руци нѣховъ животъ ту ноѣ бѣше. Али ихъ Фока ономене да дужность свою изврше, увѣрава юћи ихъ, да ее Християнинъ небои смрти, и да в онъ готовъ предъ страшно судиште Христово изиѣи, кадъ е тако Божія воля. — Слуге дакле погубе Фоку, кодъ гроба когъ онъ себи те ютро ископао беше, и сахране тѣло мучениково частно.

Света православна наша црква споминѣ овога мученика дне 22 септембра сваке године.

Великій столъ.

Нѣкій побожанъ учитель обрацаше едномъ своимъ ученицима, да ѣ имъ еданъ весма великій столъ показати, на комъ се многе хиляде душа, читави градови и села, са свима животиняма раане и насите. Таково обрацанѣ за гуди нѣгове мале ученике, и они жельно очекиваху време, кадъ ѣ имъ се таковый столъ представити. По нѣкомъ времену одведе ихъ учитель на едно високо брдо, и учити ихъ одавде сматрати на далеко простируѣ се плодonoсе нѣвие, ливаде, винограде и воѣняке, говорећи: „Видите, любезна дѣчице! ово е тай великій столъ, когъ милостивый отацъ небесный за своя створеня, сваке године поставля и обилно са раномъ снабдѣва. Сви смо мы нѣгови гости, и онъ еве насъ, на юштъ и многобройна безумна и безсловесна животна раани подашьливощу своіомъ. — О! сѣѣайте се, кадъ годъ одсадъ столъ овай погледите, невидимога и безпрѣдѣлно милостивога отца овога са благодарнощю, и управляйте топле ваше молитве светомъ престолу нѣговомъ, кои е неизцрпимый источникъ сваке благодати“ — Овомъ бесѣдомъ побужена дѣца врате се куѣи, и у путу реке едно онымъ другима: садъ я текъ точно разумѣмъ оне рѣчи

светог' писма: „Све на тебе изгледа, Господи! да му благовремено раану дашъ; и ты отварашъ твою подашьиву руку, и раанишъ милостиво све, што живи.“

Дъчакъ и котарица съ ябукама.

Дъчакъ некій буде послать одъ свог' учителя къ родительима другога, да види зашто е овай одъ училишта изостао. Онъ оде на опредѣлѣно мѣсто, уѣе у собу и непримѣти у овой никога, ал' смотри на рызници оставлѣну пуну котарицу ябука. Ал' су то лѣпе ябуке, помисли онъ у себи, прѣступи ближе, сма-траше ихъ юштъ жельниѣ и веѣъ пружи руку и узме одну. — „Али не“ рекне онъ „то нѣе право, то я не-сметъ чинити; и ако ме нитко не види, види ме Богъ. — Онъ све види и зна!“ — Онъ метне ябуку натрагъ и веѣъ хтеде поѣи, кадъ се на еданъ махъ зачу у соби громкій гласъ „етой!“ — Устрашенъ тымъ не очекиванымъ поздравомъ обазре се онъ, и видеѣи старца, кои е иза пеѣи лежао, гди къ нѣму стуна, юштъ се веѣма уплаши. „Небой се!“ рекне садъ овай „ты си добро дѣте; и зато што си Бога предъ очима имао дозволявамъ ти, да узмешъ себи ябука колико годъ хоѣешъ и у цепове потрпати можешъ, но унапти за навѣкъ ове мое рѣчи:

„Што годъ чинимъ и што мислимъ,
Све то знаде благій Богъ,
Зато сва зла избѣгавамъ;
Да не гнѣвимъ творца свог'.“

Превео Аронъ Михайловиѣъ
предуговникъ.

Путь пропасти.

У некогъ оца бияше еданъ синчиѣъ своеволя и распуштеникъ, који све чиняше штогодъ хтедияше, и отаць му све напушташе.

Дете ово напаствоваше свакогъ, никомъ мирна пута недаше, ни онима кои мимо нѣгове куѣе пролазаше, ни онима што као гости и приятели у очину куѣу долазаше, и сви се люди ердише, а будала отаць смеяше се, као да му мило бияше.

Едаредъ наиѣе туда еданъ озбилян и паметанъ човекъ, и кадъ неваляло дете и на овога наерну. окрете се овај, пакъ дете живо прочуна, а детиемъ оцу рече: „Закраѣуй брате несташлуке детету, докъ е дететомъ, да ти се неокрене лудѣи смей у горакъ плачь.“ На ово ова обоица мало заѣуташе, алъ мало затимъ поче опетъ дете по обичаю свое несташлуке терати. С' почетка се баѣаше прашиномъ и пескомъ, а после поче и блатомъ и пильцима и каменѣмъ. Доцниѣе му хтеде и отаць закратити, алъ онъ неслушаше, него поче и оца изсемевати.

Алъ онако и енѣ гле му се кости на злу месту суше, а на очигледъ оцу; само ѣи ни овај невиди, ерѣ су му сузама изтекле.

Во и магараць.

Во и магараць прецираше се едаредъ, ко е одъ нѣи обоице мудриѣи. Ни еданѣ нехте попустити, ни еданѣ немогаше надговорити. Найпосле се сложе и оду лаву на судъ. Лавъ ѣи е' подемевома погледа: „Ти во ел' а ти магараць? и двоица се сваѣате ко е мудриѣи? айдтеми е' очию!“ Обоица се заблев на лава, и дома врате.